

Nadere wijziging van de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag, van een aantal sociale verzekeringswetten alsmede van enkele belastingwetten (coördinatie aanpassingssystemen en een daarmee verband houdende verhoging van de pensioen- en uitkeringsbedragen ingevolge de Algemene Ouderdomswet, de Algemene Weduwen- en Wezenwet en van de inkomensgrenzen ziekenfondsverzekering bejaarden, alsmede tijdelijke bevrozing Rijksbijdrage aan het Algemeen Ouderdomsfonds)

MEMORIE VAN TOELICHTING

Nr. 3

ALGEMEEN

I. Inleiding

Zowel in verschillende sociale verzekeringswetten als in de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag komen bepalingen voor op grond waarvan in deze wetten opgenomen bedragen worden aangepast aan de ontwikkeling van het indexcijfer der lonen. Het in eerstbedoelde wetten neergelegde aanpassingssysteem verschilt echter van dat in laatstgenoemde wet. In het kader van de sociale verzekeringswetten vindt aanpassing als regel plaats zodra het indexcijfer een afwijking van 3 pct. vertoont van het indexcijfer waarop de laatste herziening was gebaseerd, terwijl het minimumloon als regel slechts éénmaal per jaar, nl. op 1 juli wordt aangepast. Bij de toepassing van de aanpassingsbepalingen ten aanzien van enerzijds de sociale verzekeringsuitkeringen en anderzijds het minimumloon, waaraan zowel het loon ingevolge de Wet Sociale Werkvoorziening – althans voor zover het het zgn. standaardbedrag betreft – als de uitkeringen ingevolge de Algemene Bijstandswet zijn gekoppeld, doen zich als gevolg van het verschil in aanpassingssysteem moeilijkheden voor.

Deze moeilijkheden treden o.m. op bij samenloop van pensioenen ingevolge de Algemene Ouderdomswet (A.O.W.) en ingevolge de Algemene Weduwen- en Wezenwet (A.W.W.) met uitkeringen ingevolge de Algemene Bijstandswet (A.B.W.) en eveneens bij samenloop van uitkeringen ingevolge de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (W.A.O.) met loon ingevolge de Wet Sociale Werkvoorziening (W.S.W.).

Voor wat betreft de samenloop van A.O.W./A.W.W.-pensioenen met A.B.W.-uitkering zij opgemerkt, dat elke verhoging van bedoelde pensioenen – en deze pensioenen worden als regel meer dan éénmaal per jaar verhoogd – in mindering moet worden gebracht op de uitkering ingevolge de A.B.W., die – zoals gezegd – door de koppeling aan het minimumloon als regel slechts één maal per jaar en wel op 1 juli wordt herzien.

Dit betekent, dat de A.B.W.-uitkering bij elke verhoging van het A.O.W./A.W.W.-pensioen wordt verminderd en daarna bij de verhoging van het minimumloon per 1 juli weer wordt opgetrokken. Soortgelijke moeilijkheden doen zich voor wanneer naast het A.O.W./A.W.W.-pensioen over een zodanig inkomen wordt beschikt dat nog juist aan de voorwaarden voor een aanvullende A.B.W.-uitkering wordt voldaan. Door een verhoging van het A.O.W./A.W.W.-pensioen zal de norm voor de A.B.W.-uitkering worden overschreden, zodat deze uitkering zal moeten worden ingetrokken, terwijl zij daarna per 1 juli als gevolg van het minimumloon weer zal moeten worden toegekend. Het behoeft geen betoog, dat – zoals ook in de praktijk wel gebleken is – deze gang van zaken niet alleen door de betrokkenen als hoogst onaangenaam worden ervaren, doch dat zij bovendien voor de uitvoerende instanties een zware administratieve belasting oplevert.

Hetzelfde verschijnsel doet zich in feite voor bij het hiervoor genoemde tweede geval van samenloop, nl. die van W.A.O.-uitkering met W.S.W.-loon. Bij een stijging van het W.A.O.-dagloon – die als regel meer dan éénmaal per jaar plaatsvindt – wordt het tot uitbetaling komende deel van de W.A.O.-uit-

kering hoger, terwijl bij de daarna per 1 juli volgende verhoging van het minimumloon, waaraan het W.S.W.-loon – voor zover het het standaardbedrag betreft – is gekoppeld, het uit te betalen deel van de W.A.O.-uitkering weer moet worden verlaagd.

Het is niet verwonderlijk, dat over de hiervoor omschreven gang van zaken geregeld klachten worden ontvangen, niet alleen van de betrokkenen zelf, doch ook van vele organisaties en gemeentelijke sociale diensten.

Een extra verzwarende factor hierbij is, dat het bij de moeilijkheden in de omschreven gevallen van samenloop steeds gaat om personen, die tot de minst draagkrachtigen moeten worden gerekend.

Zou een en ander op zich zelf reeds voldoende kunnen worden geacht om een coördinatie van de aanpassingssystemen in overweging te nemen, er doen zich bovendien ook nog een tweetal bezwaren van geheel andere aard voor.

Het eerste bestaat hierin, dat de herzieningen van de sociale verzekeringsuitkeringen en de daaruit voortvloeiende herberekening van daarnaast genoten uitkeringen, als gevolg van het voorgeschreven aanpassingssysteem steeds met terugwerkende kracht moeten plaatsvinden. Het is duidelijk, dat dit nog eens een extra belasting van diverse administraties betekent. Met name kunnen in dit verband worden genoemd de verschillende pensioeninstanties, die bij de berekening van de pensioenen rekening moeten houden met de hoogte van een sociale verzekeringsuitkering.

Als tweede extra bezwaar geldt ten slotte nog, dat het indexcijfer der lonen, dat als norm dient voor de aanpassing van sociale verzekeringsuitkeringen, niet hetzelfde is als het indexcijfer dat bepalend is voor de aanpassing van het minimumloon en van de daaraan gekoppelde andere sociale voorzieningen.

II. Adviesaanvraag aan de Sociaal-Economische Raad

Gezien het vorenstaande is de toenmalige Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid, blijkens zijn adviesaanvraag ter zake van 30 december 1970 aan de Sociaal-Economische Raad, tot het oordeel gekomen – welk oordeel met het oog op de A.B.W. door de toenmalige Staatssecretaris van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk werd gedeeld – dat het gewenst zou zijn om zoveel mogelijk tot een coördinatie van de verschillende aanpassingssystemen te komen.

Om tot een coördinatie te geraken – zo wordt in de adviesaanvraag gesteld – zou het aanbeveling verdienen om:

a. de herzieningen van de sociale verzekeringsuitkeringen enerzijds en van het minimumloon en de daaraan gekoppelde uitkeringen ingevolge de A.B.W. anderzijds zoveel mogelijk op dezelfde datum te doen ingaan;

b. de herzieningen te baseren op een indexcijfer der lonen op een dusdanig vóór de datum van ingang der herziening gelegen tijdstip, dat de uitbetaling van de herziene bedragen en de verrekening daarmee tijdig kan plaatsvinden;

c. het indexcijfer der lonen, dat als maatstaf dient voor de aanpassing van de diverse uitkeringen, hetzelfde te doen zijn.

Wat het onder *a* gestelde betreft, zou het blijkens de eerder bedoelde adviesaanvraag naar de aanvankelijke indruk van de toenmalige Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid aanbeveling verdienen te kiezen voor een systeem, dat, beoordeeld naar de frequentie waarmede thans in de verschillende sectoren wijziging optreedt, tussen de beide thans bestaande in ligt. Zijn gedachten gingen hierbij uit naar een systeem, waarbij éénmaal per halfjaar een herziening zou plaatsvinden.

In dit verband werd nog opgemerkt, dat een dergelijke coördinatie tot gevolg zal hebben, dat voor de gerechtigden tot sociale verzekeringsuitkeringen ten opzichte van de huidige situatie enig – zij het gering – nadeel kan ontstaan door een verminderde aanpassingsfrequentie van de uitkeringen. Per jaar genomen zou het totaal van de uitkeringen iets kunnen dalen. Dit geringe nadeel werd evenwel van minder gewicht geacht dan het grote belang, dat met een coördinatie is geïend.

Ten aanzien van punt *b* werd er in de adviesaanvraag op gewezen, dat uit de praktijk van de herzieningen van het wettelijk minimumloon is gebleken, dat de daarvoor beschikbare tijd te kort is, met name voor de verwerking van de nieuwe bedragen in de voorzieningen, die het minimumloon volgen. De algemene regel is immers, dat de herziening per 1 juli wordt gebaseerd op het indexcijfer der lonen van ultimo mei daaraan voorafgaande, welk cijfer eerst tegen het eind van de maand juni bekend is.

Wanneer de herzieningen in het kader van de sociale verzekeringswetten bij ministeriële beschikking tot stand zouden kunnen komen in plaats van bij algemene maatregel van bestuur, zou – aldus de adviesaanvraag – een en ander ervoor pleiten, om als basis voor een herziening zowel voor de sociale verzekeringsuitkeringen als voor het minimumloon en de daaraan gekoppelde sociale voorzieningen de herzieningen te nemen het indexcijfer der lonen op het eind van de maand, welke drie maanden gelegen is voor de maand, met ingang waarvan de herziening dient in te gaan. Er zou dan tweemaal per jaar een herziening kunnen plaatsvinden en wel per 1 januari en per 1 juli, met als daarbijbehorende indexcijfers die per ultimo oktober resp. ultimo april daaraan voorafgaande.

Voor wat punt *c* betreft werd in de adviesaanvraag opgemerkt, dat voor de sociale verzekeringswetten als indexcijfer der lonen wordt gehanteerd het door het Centraal Bureau voor de Statistiek naar de stand op de laatste werkdag van elke maand vastgestelde indexcijfer van de regelingslonen per week en per maand (alle werknemerscategorieën). De omschrijving van het indexcijfer der lonen, dat als maatstaf dient voor de aanpassing van het minimumloon, is dezelfde, echter met dien verstande, dat aan het slot zijn toegevoegd de woorden „particulier bedrijf”. Dit indexcijfer omvat dus niet zoals dat voor de sociale verzekeringsuitkeringen de overheidssector.

Uit een bij de adviesaanvraag gevoegde bijlage – welke als bijlage I aan deze memorie is toegevoegd – blijkt, dat de verschillen tussen deze indexcijfers betrekkelijk gering zijn. In de adviesaanvraag werd de wenselijkheid uitgesproken om bij een coördinatie van de aanpassingsregelingen van een en dezelfde maatstaf uit te gaan.

Voor het geval dat de S.E.R. eveneens tot het oordeel zou komen dat een coördinatie van de aanpassingssystemen wenselijk zou zijn, werd in de adviesaanvraag ten slotte nog de vraag gesteld, of en zo ja in hoeverre de raad het dan nog wenselijk en mogelijk achtte de bijzondere bepalingen te handhaven, welke het thans mogelijk maken om in gevallen, waarin daartoe een bijzondere aanleiding bestaat, van de normale aanpassingssystematiek af te wijken.

III. Advies van de Sociaal-Economische Raad

1. a. *De uitgangspunten van een gecoördineerde aanpassingssystematiek*

Blijkens zijn op 21 mei 1971 vastgestelde advies onderschrijft de S.E.R. de in de adviesaanvraag uiteengezette bezwaren welke voortvloeien uit het verschil in methodiek van aanpassing van de sociale verzekeringsuitkeringen enerzijds en van het minimumloon en de hiervan afgeleide uitkeringen anderzijds.

Een coördinatie, welke ertoe leidt dat de aanpassing volgens uniforme grondslagen geschiedt, wordt uitermate gewenst geacht.

De raad deelt de in de adviesaanvraag tot uitdrukking komende voorkeur voor een herziening op vaststaande tijdstippen en kan zich verenigen met de daaraan gegeven uitwerking. Uit een bij het advies gevoegde bijlage – welke als bijlage II aan deze memorie is toegevoegd – kan worden afgeleid – zo stelt de raad – dat verhogingen per 1 januari en per 1 juli, gebaseerd op de indexcijfers per ultimo oktober resp. per ultimo april daaraan voorafgaand – behalve in exceptionele omstandigheden – in het algemeen voldoende zullen zijn om lastenstijgingen door belastingmaatregelen en herziening van premies van sociale verzekeringen te compenseren, zodat het stelsel een terugval in reëel beschikbaar inkomen voorkomt. Herziening van de uitkeringen zonder terugwerkende kracht zal bovendien de doorzichtigheid bevorderen en de taak van de uitvoeringsorganen verlichten.

Wat betreft de in de adviesaanvraag uitgesproken wenselijkheid om zowel bij de herziening van de sociale verzekeringsuitkeringen als bij die van het minimumloon uit te gaan van een zelfde indexcijfer, stelt de S.E.R., dat coördinatie van de aanpassingssystematiek tevens vereist, dat aan de herziening van de verschillende soorten uitkeringen en van het minimumloon eenzelfde indexcijfer ten grondslag wordt gelegd. Aangezien de procentuele verschillen in de ontwikkeling van het indexcijfer der lonen voor het particuliere bedrijf en dat voor het particuliere bedrijf en de overheid te zamen zeer gering is, lijkt het vanwege de materiële uitkomsten van weinig belang welk indexcijfer wordt gekozen.

Het gebruik van het indexcijfer der lonen particulier bedrijf leidt echter tot een gelijkmatiger verloop van de stijging van de uitkeringen in de tijd. Bovendien zijn bij gebruik van dit indexcijfer de stijgingspercentages per 1 januari hoger dan bij hantering van het indexcijfer particulier bedrijf en overheid. Reeds op grond hiervan kan – aldus de raad – aan het indexcijfer voor het particulier bedrijf de voorkeur worden gegeven, terwijl het voorts gewenst kan zijn, dat met name voor de ontwikkeling van het minimumloon en van de uitkeringen krachtens de W.A.O. een directe relatie wordt gelegd met de gemiddelde loonontwikkeling in het bedrijfsleven. Op grond van deze overwegingen is de raad van mening, dat het aanbeveling verdient om de ontwikkeling van het indexcijfer voor het particuliere bedrijf ten grondslag te leggen aan de herziening van de uitkeringsbedragen en van het minimumloon.

b. *De wenselijkheid van voorzieningen in bijzondere omstandigheden*

De S.E.R. gaat in zijn advies uitvoerig in op de aan het slot van de adviesaanvraag gestelde vraag of – en zo ja, in hoeverre – de raad het in het kader van de beoogde coördinatie nog mogelijk en wenselijk acht om de bijzondere bepalingen te handhaven, welke het thans mogelijk maken, in gevallen waarin daartoe een bijzondere aanleiding bestaat, van de bestaande algemene aanpassingssystematiek af te wijken.

De raad wijst erop, dat de sociale verzekeringswetten twee afwijkingmogelijkheden kennen van de hoofdregel die tot herziening van de uitkeringsbedragen noodzaakt zodra het indexcijfer met ten minste 3 pct. is gestegen.

In de eerste plaats is er de mogelijkheid dat herziening van de uitkeringen plaatsvindt voordat de ontwikkeling van het indexcijfer der lonen een stijging van de uitkeringsbedragen met 3 pct. toelaat. Van deze mogelijkheid kan slechts gebruik worden gemaakt als daartoe een bijzondere aanleiding bestaat. Naar het oordeel van de raad past een dergelijke afwijkingmogelijkheid niet in het voorgestelde stelsel. Het systeem van aanpassing op vaststaande tijdstippen zou dan wezenlijk worden aangetast en in feite zou dan worden teruggekeerd tot het bestaande stelsel met alle – ook administratieve – bezwaren die daaraan verbonden zijn. Op de vraag of een algemene afwijkingmogelijkheid moet worden opgenomen, wordt hieronder teruggekeerd.

De sociale verzekeringswetten kennen voorts de mogelijkheid dat per 1 januari van enig jaar een herziening wordt ge-

baseerd, niet op een gerealiseerde maar op een te verwachten stijging van het indexcijfer der lonen indien daartoe naar het oordeel van de Kroon in verband met de loonpolitieke toestand een bijzondere aanleiding bestaat. Ook aan toepassing van deze zgn. voorindexering zal naar het oordeel van de raad in het nieuwe stelsel geen behoefte meer bestaan, omdat steeds per 1 januari een herziening van de uitkeringen zal plaatsvinden.

De Wet op het minimumloon en de minimumvakantiebijslag ten slotte kent een algemeen geformuleerde afwijkingsmogelijkheid. Artikel 14, derde lid, van deze wet bepaalt dat, als naar het oordeel van de Kroon daartoe bijzondere aanleiding bestaat, op een ander tijdstip dan 1 juli het bedrag van het minimumloon kan worden verhoogd. Deze verhogingen hebben het karakter van een tijdelijke toeslag; bij de eerstvolgende herziening wordt uitgegaan van het bedrag van het minimumloon dat bij de laatste normale herziening was vastgesteld. Toepassing van artikel 14, derde lid, van vorenbedoelde wet leidt derhalve steeds tot een verhoging van de in enig jaar uitgekeerde bedragen. De in de sociale verzekeringswetten opgenomen mogelijkheden tot afwijking van de hoofdnorm zullen niet of in belangrijk geringere mate tot stijging van uitgaven leiden, aangezien bij toepassing van de desbetreffende bepalingen de eerstvolgende herziening op een later tijdstip zal plaatsvinden dan wanneer van de afwijkingsmogelijkheid geen gebruik gemaakt zou zijn.

De raad acht het gewenst dat ook in een stelsel met vaste datums voor de herziening van de uitkeringsbedragen de mogelijkheid blijft bestaan dat tot tussentijdse herziening kan worden overgegaan, indien daartoe bijzondere aanleiding bestaat. In een stelsel van vaste herzieningsdatums zal een dergelijke tussentijdse herziening het karakter van een tijdelijke toeslag dienen te hebben, die bij de eerstvolgende normale herziening buiten beschouwing wordt gelaten.

De raad is van oordeel dat van de mogelijkheid tot tussentijdse herziening slechts in uitzonderlijke omstandigheden gebruik moet worden gemaakt.

Wil men de voordelen van het voorgestelde stelsel (vaste tijdstippen, doorzichtigheid en geen terugwerkende kracht) niet prijsgeven, dan zal op de uitzonderingsbepaling minder snel een beroep kunnen worden gedaan dan in de huidige aanpassingssystematiek van de sociale verzekeringsuitkeringen. Immers als men overgaat tot tussentijdse herziening die dan de vorm van een tijdelijke toeslag verkrijgt, zal deze bij de vaststelling van de eerstvolgende normale herziening buiten beschouwing moeten worden gelaten.

De feitelijke inkomsttoeneming op de normale herzieningsdatum zal dan geringer zijn dan overeenkomt met de stijging van het indexcijfer der lonen. Hierdoor is het niet uitgesloten dat deze inkomststijging niet of nauwelijks voldoende zal zijn om een lastenstijging op dat moment te compenseren waardoor een van de doeleinden van de keuze van de vaste datums niet zou worden verwezenlijkt. Een spaarzaam gebruik van de mogelijkheid tot tussentijdse herziening lijkt ook gewenst omdat – anders dan bij de huidige afwijkingsmogelijkheden voor de sociale verzekeringsuitkeringen – een lastenstijging daarvan het gevolg is. Voor het minimumloon ten slotte geldt dat tussentijdse aanpassingen wellicht ongewenste repercussies op de loonverhoudingen kunnen hebben.

Op grond van deze overwegingen meent de raad dat van de mogelijkheid tot tussentijdse herziening slechts gebruik zou moeten worden gemaakt bij zodanig grote loonstijgingen in een zo'n groot deel van het bedrijfsleven, dat het indexcijfer der lonen daardoor op korte termijn een ongebruikelijke grote stijging vertoont, in het bijzonder als een dergelijke ontwikkeling zich zou voordoen tot nadat op grond van de indexcijfers per ultimo april respectievelijk per ultimo oktober de omvang van de normale herziening is vastgesteld. Het verdient voorts naar het oordeel van de raad aanbeveling slechts een zodanig deel van een dergelijke loonstijging voor een tussentijdse verhoging in aanmerking te nemen, dat daardoor een onaanvaardbare achterstand van de uitkeringsgerechtigden en van de werknemers die het minimumloon ontvangen, wordt voorkomen.

Op de eerstvolgende normale herzieningsdatum zal dan veelal een inkomensstijging van voldoende omvang mogelijk blijven. Ten slotte meent de raad, dat aan de tijdelijke toeslagen geen terugwerkende kracht moet worden verleend, omdat daardoor de doorzichtigheid van het voorgestelde systeem belangrijk vermindert en de aan het huidige stelsel klevende administratieve bezwaren herleven.

2. *Aanpassing van enkele andere bepalingen tot herziening van uitkeringen aan de voorgestelde systematiek*

De raad heeft zich afgevraagd, of invoering van de nieuwe aanpassingssystematiek niet zou kunnen worden aangegrepen om artikel 15, vijfde lid, W.A.O. te doen vervallen. Door deze bepaling ontvangen degenen wier arbeidsongeschiktheidsuitkering is aangevangen tussen de laatste en voorlaatste aanpassing der uitkeringen slechts een gedeeltelijke verhoging (c.q. verlaging). De bedoeling hiervan is te voorkomen dat zowel de loonwijziging in de bedrijfstak als de wijziging van het algemeen loonniveau die door deze loonswijziging in de bedrijfstak mede wordt beïnvloed, voor de aanpassing in aanmerking zou worden genomen.

Gebleken is – aldus de raad – dat het doel van artikel 15, vijfde lid, W.A.O. in vele gevallen niet wordt bereikt en dat soms een geringere dan een redelijk te achten aanpassing bij toepassing van dit artikel het gevolg is. Bovendien zal artikel 15, vijfde lid, W.A.O. niet zonder meer in het nieuwe systeem kunnen worden ingepast. Handhaving van de genoemde bepaling brengt met zich mee dat bij elke herziening van de uitkeringen zes verschillende indexcijfers moeten worden gebezigd. De raad acht het gewenst, zowel met het oog op de administratieve eenvoud als ter bevordering van de doorzichtigheid dat voor alle lopende uitkeringen, ongeacht het tijdstip van eerste toekenning, een zelfde wijzigingspercentage geldt. Dat hieruit voor de uitkeringen die zijn toegekend na het tijdstip van de voorlaatste herziening van de uitkeringen, een hogere stijging zal voortvloeien dan thans het geval is, acht de raad geen bezwaar nu gebleken is dat de bedoeling van artikel 15, vijfde lid, W.A.O. slechts zeer ten dele wordt gerealiseerd.

Ten slotte wijst de raad erop dat verschillende sociale verzekeringswetten gefixeerde dagloonbedragen kennen, zoals b.v. het minimumdagloon W.A.O. en de vaste daglonen losse werknemers W.W. en Z.W. Deze daglonen zijn niet wettelijk geïndexeerd. De raad geeft in overweging te bevorderen dat degenen die tot wijziging van de hierbedoelde dagloonbedragen bevoegd zijn, zich aansluiten bij de nieuwe wettelijke aanpassingssystematiek.

3. *De overgang naar een nieuw stelsel*

De raad heeft er zich ten slotte over beraden of bij de overgang naar het nieuwe systeem een eenmalige bijzondere aanpassing van bepaalde uitkeringen gewenst is, ten einde te voorkomen dat de wijziging in de aanpassingsfrequentie tot een blijvend nadeel voor de gerechtigden leidt.

a. *Het minimumloon en de uitkeringen krachtens de Algemene Bijstandswet*

Voor het minimumloon en de uitkeringen krachtens de Algemene Bijstandswet zal een halfjaarlijkse herziening in de plaats treden van een jaarlijkse herziening, hetgeen betekent dat de gemiddelde achterstand ten opzichte van de feitelijke loonontwikkeling geringer wordt. Hier staat tegenover dat de peildatum voor de vaststelling van de omvang van de verhoging per 1 juli een maand vervroegd wordt. Per saldo zal het resultaat zijn dat de door de gerechtigden ontvangen jaarbedragen een kleine stijging zullen ondergaan.

b. *De uitkeringen krachtens de A.O.W. en de A.W.W.*

Het nieuwe systeem kan afhankelijk van de omvang van de loonontwikkeling tot een geringere aanpassingsfrequentie leiden, terwijl voorts enige achterstand zal optreden doordat de herziene bedrag twee maanden later tot uitkering komen dan in het huidige stelsel. Deze beide factoren zouden ertoe kunnen leiden dat bij de invoering van het nieuwe systeem enig nadeel voor deze categorie uitkeringsgerechtigden ontstaat. In een

bijlage – welke als bijlage III bij deze memorie is gevoegd – is gepoogd een kwantificering te geven van dit nadeel. Hierbij is er voor wat de toepassing van het huidige systeem betreft van uitgegaan dat in de jaren 1968 tot en met 1970 geen gebruik zou zijn gemaakt van de afwijkingsmogelijkheden van de hoofdregel, dat herziening van de uitkeringsbedragen eerst plaatsvindt als het indexcijfer der lonen met ten minste 3 pct. is gestegen. Uit deze bijlage blijkt dat zonder een eenmalige verhoging bij de invoering van het nieuwe stelsel een vermindering van de uitgekeerde jaarbedragen zou optreden.

Deze kan worden voorkomen door bij de invoering van het nieuwe stelsel de uitkeringen structureel met 1 pct. te verhogen. Hierbij wordt aangetekend dat een dergelijke verhoging niet tot verhoging van lasten zal leiden omdat de uitgekeerde jaarbedragen gelijk zullen blijven.

c. De uitkeringen krachtens de W.A.O.

Voor deze uitkeringen die gerelateerd zijn aan het vroeger genoten loon, acht de raad een voorziening bij overgang naar het nieuwe stelsel niet noodzakelijk en, gelet op de wijze van vaststelling van de uitkeringen, ook niet wel mogelijk.

d. De uitkeringen krachtens de kinderbijslagwetten

Het nieuwe systeem voor de herzieningen van de uitkeringen zal ertoe leiden dat ook de kinderbijslagen per 1 januari en 1 juli worden verhoogd. Doordat geen verhoging van de kinderbijslagbedragen in de loop van enig kwartaal plaatsvindt zullen de in enig jaar uitgekeerde bedragen ingevolge de huidige systematiek niet veel afwijken van die ingevolge de voorgestelde systematiek. Op grond hiervan acht de Raad een bijzondere voorziening ten aanzien van de kinderbijslagen bij invoering van het nieuwe stelsel niet nodig.

IV. Coördinatie van de aanpassingssystemen

De ondergetekenden willen zich gaarne verenigen met de door de toenmalige Minister van Sociale Zaken en Volksgezondheid in de hiervoor besproken adviesaanvraag aan de S.E.R. neergelegde gedachten, alsook met het door de S.E.R. uitgebrachte advies.

De voor een wijziging van de thans geldende aanpassingssystemen voor de sociale verzekeringsuitkeringen en het minimumloon aangevoerde motieven willen zij eveneens gaarne onderschrijven. Daarbij mogen zij nog opmerken, dat een regeling waarbij de „automatische” herzieningen plaats zullen vinden door middel van een ministeriële beschikking – deze procedure geldt thans reeds ten aanzien van het minimumloon – ook daarom geen bezwaar behoeft te ontmoeten, omdat die herzieningen in de wet zelf aan duidelijke normen gebonden zijn. De door de S.E.R. voorgestelde wijzigingen vinden hun neerslag in het onderhavige wetsontwerp.

Hierbij zij nog opgemerkt, dat in het voorgaande alleen sprake is geweest van een wijziging van het aanpassingssysteem van de sociale verzekeringsuitkeringen en van het minimumloon. De sociale verzekeringswetgeving kent evenwel nog meer gevallen waarin bepaalde bedragen aan het indexcijfer der lonen gekoppeld zijn. Met name kunnen hier worden genoemd de maximum premie-inkomensgrens voor de volksverzekeringen, de maximum premiegrenzen voor de werknemersverzekeringen, de toelatings- en inkomensgrenzen voor de ziekenfondsverzekering, de Rijksbijdrage voor de A.O.W. en de A.W.B.Z. en de bijdrage van het Algemeen Fonds Bijzondere Ziektekosten aan het Praeventiefonds. Naar de mening van de ondergetekenden ligt het voor de hand ook de ter zake geldende bepalingen bij de voorgenomen coördinatie te betrekken.

Voorstellen daartoe worden eveneens in bijgaand wetsontwerp gedaan.

Verwezen moge worden naar de toelichting op de desbetreffende artikelen.

V. Bijdrage van het Rijk in het A.O.W.-fonds

Voorts zij nog opgemerkt, dat in het onderhavige wetsontwerp wordt voorgesteld om de verhoging per 1 januari 1972 van de bijdrage van het Rijk in het Algemeen Ouderdomsfonds op grond van de zogenaamde indexeringsbepalingen achterwege te laten. Het hiermede genoemde gemoeide bedrag, dat voor het jaar 1972 f 23,9 mln. beloofd is, is niet van wezenlijke invloed geweest bij het vaststellen van het premiepercentage.

Het onderhavige voorstel waarmede – zoals gezegd – beoogd wordt om alleen per 1 januari 1972 de indexering achterwege te laten, moet worden gezien als een bijdrage ter tegemoetkoming aan de benarde financiële situatie, waarin 's lands financiën zijn komen te verkeren.

VI. Overige wijzigingen

Van de gelegenheid is ten slotte ook nog gebruik gemaakt om enkele andere wijzigingen aan te brengen in een aantal sociale verzekerings- en belastingwetten. Deze wijzigingen komen nader ter sprake in de artikelsgewijze toelichting.

Artikelen

Artikel I

Het nieuwe voorgestelde artikel 14 van de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag behoeft weinig toelichting na hetgeen reeds in het algemeen deel van deze memorie is vermeld.

De normale automatische herziening van de bedragen per 1 januari en 1 juli, aan de hand van het indexcijfer der lonen op 31 oktober onderscheidenlijk 30 april, is geregeld in het tweede lid van het voorgestelde artikel. De voorgestelde leden 4 en 7 corresponderen met de huidige leden 3 en 4.

Artikel II

Ter toelichting van het voorgestelde in artikel II moge het volgende dienen.

Sedert 1 juli 1971 geldt ingevolge het Koninkrijk besluit van 30 juni 1971 (*Stb.* 424) als minimumloon een bedrag van f 770,90 per maand of wel f 117,90 per week (f 35,58 per dag).

Deze bedragen zijn vastgesteld met gebruikmaking van de mogelijkheid, welke het huidige derde lid van artikel 14 van de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag biedt om in verband met bijzondere omstandigheden het minimumloon te verhogen. Zowel in het huidige als in het nieuw voorgestelde systeem moet een dergelijke bijzondere verhoging echter bij de eerstvolgende normale automatische herziening geacht worden niet te hebben plaatsgevonden.

Derhalve dient in beginsel als basis voor de eerste toepassing van de thans voorgestelde halfjaarlijkse aanpassing van het minimumloon aan de ontwikkeling van het algemene loonniveau niet het eerder genoemde *verhoogde* maandbedrag te gelden, doch het maandbedrag, dat vóór afronding resulteerde uit het normale per 1 juli 1971 te hanteren aanpassingssysteem, te weten f 753,44 per maand. Het ligt echter in de rede om, nu de gehele aanpassingsmethodiek opnieuw wordt vastgesteld, overeenkomstig hetgeen in dergelijke situaties in het verleden is geschied het afgeronde bedrag, dat per 1 juli 1971 gegolden zou hebben, indien niet met ingang van diezelfde datum tot een herziening krachtens vorengenoemd derde lid was overgegaan, te weten f 754 per maand, (f 174 per week, f 34,80 per dag) als uitgangspunt te nemen. Het voorgestelde in artikel II strekt hiertoe. Opgemerkt moge nog worden dat, gezien de loonontwikkeling in de afgelopen maanden, bij de eerste nieuw voorgestelde herziening van het minimumloon per 1 januari 1972 op basis van het indexcijfer der lonen op 31 oktober 1971, de verhoogde bedragen, zoals deze ingevolge vorengenoemd Koninklijk besluit per 1 juli 1971 zijn vastgesteld, zeker zullen worden overtroffen.

Artikel III

Zoals uit het algemeen deel van deze memorie blijkt, heeft de S.E.R. geadviseerd om de uitkeringen ingevolge de A.O.W. en de A.W.W. bij de invoering van het nieuwe systeem structureel met 1 pct. te verhogen, ten einde mogelijk nadeel voor deze categorie van uitkeringsgerechtigden te voorkomen. De Regering heeft zich hiermede kunnen verenigen. Deze maatregel wordt in artikel III geëffectueerd voor wat betreft de A.O.W. en in artikel XI ten aanzien van de A.W.W.

Ingevolge het in artikel IV, onder C, nieuw voorgestelde artikel 9 van de A.O.W. zouden de pensioenbedragen op 1 januari 1972 moeten herzien worden op basis van het indexcijfer der lonen op 31 oktober 1971. Rekening moet evenwel worden gehouden met de mogelijkheid, dat de pensioenen ingevolge de thans geldende aanpassingsbepalingen nog op basis van het indexcijfer der lonen op 31 oktober 1971, op 30 november 1971 dan wel op 31 december 1971 zouden moeten worden herzien.

Met het oog hierop is in artikel VI een bijzondere voorziening opgenomen. Deze komt hierop neer, dat wanneer de pensioenbedragen op grond van de thans geldende bepalingen op basis van het indexcijfer der lonen op 31 oktober 1971, op 30 november 1971 dan wel op 31 december 1971 met ingang van resp. 1 november 1971, 1 december 1971 dan wel 1 januari 1972 worden herzien, de herziening per 1 januari 1972 overeenkomstig het nieuw voorgestelde artikel 9 van de A.O.W. achterwege blijft. In deze situatie zal de structurele verhoging met 1 pct. ingevolge het eerste lid van artikel III worden gelegd op de bedragen zoals deze ingevolge de thans geldende aanpassingsbepalingen op basis van de meergenoemde indexcijfers der lonen laatstelijk zijn of worden herzien.

Vindt ingevolge de thans geldende bepalingen geen herziening van de pensioenbedragen plaats op basis van het indexcijfer der lonen op 31 oktober 1971, 30 november 1971 of 31 december 1971, dan worden de pensioenbedragen aan de hand van het nieuw voorgestelde artikel 9 van de A.O.W. op basis van het indexcijfer op 31 oktober 1971 herzien per 1 januari 1972.

In dit geval worden de aldus per 1 januari 1972 herziene bedragen ingevolge het tweede lid van artikel III structureel met 1 pct. verhoogd.

De aan de hand van het eerste of het tweede lid verhoogde bedragen worden ingevolge het derde lid om administratieve redenen afgerond op een veelvoud van zes gulden.

Artikel IV

Sub A. Ingevolge het bepaalde in artikel 3, vierde lid, eerste volzin, van de A.O.W. worden geacht binnen het Rijk te wonen de buiten het Rijk verblijf houdende Nederlander, die in dienstbetrekking staat tot een Nederlandse publiekrechtelijke rechtspersoon, alsmede zijn echtgenote en de kinderen voor wie hij voor de heffing van de inkomstenbelasting of de loonbelasting kinderaf trek geniet. Een analoge bepaling is opgenomen in hetzelfde artikel van de A.W.W., de A.K.W. en de A.W.B.Z.. Als gevolg van deze fictie ten aanzien van het wonen in Nederland zijn de betrokkenen verzekerd krachtens genoemde volksverzekeringen.

Ingevolge het bepaalde in de tweede volzin van artikel 3, vierde lid, van de volksverzekeringswetten kan bij of krachtens algemene maatregel van bestuur van bedoelde fictie worden afgeweken ten aanzien van personeel dat buiten het Rijk, in het land waar het werkzaam is, is aangeworven. Deze tweede volzin werd toegevoegd met als oogmerk onder meer de militairen, die blijvend in Suriname of de Nederlandse Antillen zijn geplaatst, buiten de werkingssfeer van de volksverzekeringen te houden (Punt 22 van de toelichting op de derde Nota van Wijziging op het ontwerp A.W.B.Z.; Gedrukte stukken, zitting 1967, nr. 8457, stuk nr. 13, blz. 10).

Dat het treffen van een dergelijke algemene maatregel van bestuur tot dusverre achterwege is gebleven, vindt voornamelijk zijn oorzaak in de omstandigheid, dat het doel, zoals dit hier-

voor is omschreven, niet geheel kon worden bereikt. De huidige wettekst omvat namelijk niet diegenen onder hen, die buiten Suriname en de Nederlandse Antillen zijn aangeworven.

Destijds is deze categorie niet onderkend. De thans voorgestelde redactie van artikel 3, vierde lid, tweede volzin, van de A.O.W. en van de analoge artikelen van de andere volksverzekeringswetten voorziet in deze omissie.

De toevoeging van de huidige tweede volzin aan artikel 3, lid 4, van de A.O.W., de A.W.W. en de A.K.W. vond plaats bij de wet van 20 juli 1967 (*Stb.* 396). Aan die bepaling werd terugwerkende kracht verleend tot 1 januari 1965. Het ligt daarom in de rede ook aan de nu voorgestelde gewijzigde bepaling terugwerkende kracht te verlenen tot 1 januari 1965.

De analoge bepaling in de A.W.B.Z. is in werking getreden op 1 januari 1968. Voorgesteld wordt aan de wijziging van artikel 3, vierde lid, van de A.W.B.Z. terugwerkende kracht te verlenen tot 1 januari 1968.

Sub B. Verwezen moge worden naar de toelichting op artikel III. De per 1 januari 1972 geldende pensioenbedragen van de A.O.W., zoals deze zijn vastgesteld overeenkomstig het eerste dan wel het tweede lid van artikel III, worden opgenomen in artikel 8 van de A.O.W. ter vervanging van de thans daarin vermelde bedragen.

Sub C. Het nieuw voorgestelde artikel 9 van de A.O.W. behoeft weinig toelichting na hetgeen reeds in het algemeen deel van deze memorie is vermeld.

De normale automatische herziening van de pensioenbedragen per 1 januari en 1 juli, aan de hand van het indexcijfer der lonen op 31 oktober onderscheidenlijk 30 april, is geregeld in het tweede lid. Voorgesteld wordt de herziening te doen plaatsvinden door de Minister van Sociale Zaken.

Het voorgestelde derde lid correspondeert met het huidige vijfde lid van artikel 9 van de A.O.W. Voorgesteld wordt deze van het normale automatisme afwijkende herziening niet bij ministeriële beschikking doch bij algemene maatregel van bestuur te effectueren.

Wat betreft het vierde en het vijfde lid moge worden opgemerkt, dat bij een herziening van de pensioenbedragen zal worden uitgegaan van de bij de vorige herziening berekende onafgeronde bedragen. De aldus berekende bedragen worden vervolgens naar boven afgerond op een veelvoud van zes gulden.

In het zesde lid is de mogelijkheid opgenomen om de pensioenbedragen tussentijds te herzien.

Met de S.E.R. zijn de ondergetekenden van oordeel, dat van de mogelijkheid tot tussentijdse verhoging van de pensioenen slechts in uitzonderlijke omstandigheden gebruik moet worden gemaakt omdat anders de voordelen van het thans voorgestelde stelsel verloren zouden gaan.

In het algemeen deel van deze memorie zijn de overwegingen vermeld, welke de raad hebben geleid tot het ook door de ondergetekenden onderschreven standpunt, dat van de mogelijkheid tot tussentijdse verhoging slechts gebruik zal moeten worden gemaakt bij zodanig grote loonstijgingen in een zo'n groot deel van het bedrijfsleven, dat het indexcijfer der lonen daardoor op korte termijn een ongebruikelijk grote stijging vertoont in het bijzonder als een dergelijke ontwikkeling zich zou voordoen kort nadat op grond van het indexcijfer per eind april resp. per eind oktober de omvang van de normale herziening is vastgesteld.

In de gedachtengang van de S.E.R. zal van een dergelijke loonstijging slechts een zodanig deel voor een tussentijdse verhoging van de pensioenen in aanmerking moeten worden genomen, dat een onaanvaardbare achterstand van de uitkeringsgerechtigden en van de werknemers die het minimumloon ontvangen wordt voorkomen, zodat op de eerstvolgende herziensdatum dan veelal nog een inkomensstijging van voldoende omvang mogelijk zal blijven. De ondergetekenden kunnen zich in het algemeen met deze gedachtengang verenigen.

In het voorgestelde stelsel van vaste herzieningsdatums moet een tussentijdse verhoging worden gezien als een tijdelijke toe-

slag. Met het oog hierop wordt in de tweede zin van lid 6 bepaald, dat een tussentijdse verhoging op grond van dit lid bij de eerstvolgende herziening op grond van het tweede en derde lid buiten beschouwing moet blijven.

Bij laatstbedoelde herziening moet dus worden uitgegaan van de bedragen, zoals deze laatstelijk vóór de tussentijdse verhoging zijn vastgesteld.

Zoals blijkt uit het algemeen deel van deze memorie ligt het in de bedoeling om overeenkomstig het advies van de S.E.R. het indexcijfer der lonen van het particuliere bedrijf tot grondslag te nemen voor de herzieningen op grond van de welvaartsvastheidsbepalingen in de sociale verzekeringswetten en in de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag.

Sub D. Nu wordt voorgesteld de herziening van de pensioenbedragen als regel door de Minister van Sociale Zaken te doen geschieden, dienen in artikel 14, lid 5, van de A.O.W. de woorden „door Cns” te vervallen.

Sub E. Bij de wet van 12 februari 1969 (*Stb.* 70) zijn aan artikel 17 van de Algemene Ouderdomswet de leden 2 en 3 toegevoegd. Hiermede kreeg de Sociale Verzekeringsbank de bevoegdheid om, in gevallen waarin een gepensioneerde of de langstlevende der echtgenoten ingevolge het bepaalde bij of krachtens artikel 6, tweede lid, van de A.W.B.Z., een bijdrage is verschuldigd, het ouderdomspensioen tot ten hoogste het bedrag dier bijdrage uit te betalen aan de Ziekenfondsraad ter storting in het Algemene Fonds Bijzondere Ziektekosten.

Bij Koninklijk besluit van 24 juli 1971 (*Stb.* 505) is tot stand gekomen het Besluit regeling vergoeding Bijzondere Ziektekostenverzekering. De regeling strekt ertoe per 1 oktober 1971 de kosten wegens verblijf in niet krachtens de A.W.B.Z. erkende inrichtingen in beginsel eveneens ten laste te doen komen van deze wet.

Op grond van artikel 6 van genoemd Besluit zijn verzekerden van 65 jaar en ouder, die krachtens de nieuwe voorzieningen in aanmerking komen voor een vergoeding uit het A.W.B.Z.-fonds een eigen bijdrage verschuldigd overeenkomstig de voor de in erkende inrichtingen verblijvende verzekerden geldende bepalingen. Een daarvoor noodzakelijke wijziging van het Besluit Regeling Bijdragen Bijzondere Ziektekostenverzekering per 1 oktober 1971 is thans in voorbereiding.

Om administratief-technische redenen is het wenselijk de eigen bijdragen van in niet erkende inrichtingen verblijvende A.W.B.Z.-gerechtigden eveneens op de gebruikelijke wijze door de Sociale Verzekeringsbank op het A.O.W.-pensioen te doen inhouden.

Het tweede lid van artikel 17 dient daarvoor te worden aangepast. Het in onderdeel E neergelegde voorstel strekt daartoe.

Sub F. Zoals uit het algemeen deel van deze memorie blijkt, ligt het in de bedoeling de indexering van de Rijksbijdrage aan het Algemeen Ouderdomsfonds voor het kalenderjaar 1972 achterwege te laten. Bedoelde bijdrage, welke volgens artikel 23, eerste lid, van de A.O.W. f 178,1 mln. per jaar bedraagt, werd ingevolge artikel 23a van die wet laatstelijk per 1 januari 1971 verhoogd tot f 191,9 mln.

Sub F strekt er – in samenhang met het voorstel, vervat in artikel VIII – toe, laatstgenoemd bedrag over 1972 ongewijzigd te handhaven.

Sub G. Zoals reeds in het algemeen deel van deze memorie wordt gesteld ligt het voor de hand ook onder meer de in artikel 23a van de A.O.W. neergelegde regeling betreffende de indexering van de Rijksbijdrage in het A.O.W.-fonds in de voorgestelde coördinatie van de aanpassingssystemen te betrekken. Het voorstel in artikel IV, onder G, strekt daartoe. Zoals reeds opgemerkt is zal een herziening van het bedrag van deze Rijksbijdrage ingevolge deze nieuw voorgestelde aanpassingsregeling voor het eerst plaatsvinden per 1 januari 1973.

Sub H. In het vijfde lid van artikel 26 van de A.O.W. wordt het bedrag genoemd waarover ten hoogste premie ingevolge de A.O.W. (en de overige volksverzekeringen) verschuldigd is.

De bedoeling van het onder H gedane voorstel is om het thans in genoemd lid vermelde bedrag te vervangen door het bedrag zoals dit ingevolge de huidige bepalingen van artikel 27 van de A.O.W. per 1 januari 1972 is of zal worden vastgesteld.

Sub I. Onder I wordt voorgesteld ook artikel 27 van de A.O.W. waarin de aanpassing aan de loonindex geregeld is van het in artikel 26, lid 5, vermelde bedrag, waarover maximaal premie wordt geheven in de coördinatie van de aanpassingssystemen te betrekken.

Sub J. Ter toelichting van het onder J voorgestelde moge het volgende dienen. Voor de omschrijving van de gevallen waarin – in afwijking van de hoofdregel – er geen aanslag in de premieheffing voor de A.O.W. en de A.W.W. wordt vastgesteld, is in het verleden aansluiting gezocht bij de door de Wet op de inkomstenbelasting 1964 gebruikte formuleringen. Bij de per 1 januari 1971 in werking getreden wet van 24 december 1970 tot wijziging van de inkomstenbelasting en vermogensbelasting (*Stb.* 604) zijn de artikelen 63, 64 en 65 van de Wet op de inkomstenbelasting 1964 gewijzigd, zulks onder meer ten einde alle beslissingen inzake het teruggeven van voorheffingen te kunnen gieten in de vorm van een aanslag. Het onderhavige artikel beoogt een redactionele aanpassing aan de gewijzigde artikelen van de inkomstenbelasting, met handhaving van de materiële inhoud, zij het dat teruggaven van f 10 of minder achterwege zullen blijven.

Aangezien de wijziging in de inkomstenbelasting per 1 januari 1971 is tot stand gebracht dient dit artikel toepassing te vinden met ingang van dezelfde datum.

Artikel V

Volgens het eerste lid van artikel 15 van de A.O.W. wordt na het overlijden van een gehuwde man of van een gehuwde vrouw het aan de overledene toegekende ouderdomspensioen, eventueel herzien in verband met het bepaalde in artikel 9, tot en met de laatste dag van de vijfde maand, volgende op die, waarin het overlijden plaats vond, aan de langstlevende der echtgenoten uitbetaald.

Indien de ouderdomspensioenen derhalve in de bedoelde periode van vijf maanden worden aangepast aan de gestegen loonindex, dan wordt ook het aan de langstlevende der echtgenoten uit te betalen pensioen aangepast. In artikel V wordt nu voorgesteld om de in artikel III voorgestelde structurele verhoging van het A.O.W.-pensioen van 1 pct. ook toe te passen op het aan de langstlevende der echtgenoten uit te betalen pensioen in de in artikel 15, eerste lid, bedoelde gevallen. Ook bij alle eerdere structurele verhogingen van het A.O.W.-pensioen is een dergelijke regeling getroffen.

Artikel VI

Een eventuele herziening van het A.O.W.-pensioen op basis van het indexcijfer der lonen op 31 oktober 1971, 30 november 1971 of 31 december 1971, zal moeten plaatsvinden ingevolge het bepaalde bij of krachtens het huidige artikel 9 van de A.O.W., ook indien de daarvoor noodzakelijke procedure zich uitstrekt over de periode, gelegen na het in werking treden van het nieuw voorgestelde artikel 9. Het eerste lid van artikel VI strekt hiertoe.

Het tweede lid van dit artikel kwam reeds ter sprake bij de toelichting op artikel III, eerste lid. Wanneer de pensioenen ingaande 1 november 1971, 1 december 1971 of 1 januari 1972 nog een verhoging ondergaan op grond van de thans geldende bepalingen, zal een verhoging per 1 januari 1972 aan de hand van de nieuw voorgestelde bepalingen achterwege moeten blijven.

Artikel VII

Eerste lid. In het tweede lid van artikel 9 wordt voorgesteld de A.O.W.-pensioenen ingaande 1 januari en 1 juli te

verhogen of te verlagen met hetzelfde percentage als waarmee het indexcijfer der lonen op 31 oktober daaraan voorafgaande onderscheidenlijk op 30 april daaraan voorafgaande afwijkt van het indexcijfer der lonen, waarop de laatste herziening is gebaseerd.

Wanneer deze bepaling voor de eerste maal wordt toegepast zal het gaan om herziening van pensioenbedragen, waarvan de laatste herziening aan de hand van de huidige bepalingen heeft plaatsgevonden.

Zoals ook in het algemeen deel van deze toelichting is vermeld, wordt ingevolge de thans geldende wettelijke bepalingen als indexcijfer gehanteerd het indexcijfer der lonen particulier-bedrijf en overheid, terwijl in de nieuwe situatie zal worden gebruik gemaakt van het indexcijfer der lonen particulier-bedrijf.

Het bepaalde in het eerste lid van artikel VII komt nu hierop neer, dat bij de eerste toepassing van het nieuwe artikel 9, tweede lid, als „indexcijfer waarop de laatste herziening is gebaseerd” niet in aanmerking wordt genomen het feitelijke indexcijfer van de huidige reeks op de dag, voorafgaande aan die, met ingang waarvan de pensioenbedragen laatstelijk zijn herzien, doch het indexcijfer der lonen particulier-bedrijf op bedoelde dag.

Tweede lid. Tenzij de pensioenbedragen nog worden herzien op basis van het indexcijfer der lonen op 31 oktober 1971, 30 november 1971 of 31 december 1971, zal de eerste herziening aan de hand van het nieuw voorgestelde artikel 9 plaatsvinden met ingang van 1 januari 1972.

Men zie hiervoor artikel VI, lid 2. Bij deze herziening zal dan gebruik moeten worden gemaakt van het indexcijfer der lonen op 31 oktober 1971.

Het tweede lid van artikel VII schrijft voor, dat dit dan zal moeten zijn het indexcijfer, zoals dat ingevolge het nieuwe artikel 9, achtste lid, zal worden vastgesteld, derhalve het indexcijfer particulier-bedrijf.

Artikel VIII

Zoals reeds eerder is opgemerkt ligt het in de bedoeling de aanpassing van de Rijksbijdrage aan het A.O.W.-fonds voor de eerste maal met toepassing van de nieuwe welvaartsvastheidsbepalingen per 1 januari 1973 te doen plaatsvinden. Bij deze eerste herziening wordt als indexcijfer waarop de laatste herziening van die bijdrage is gebaseerd aangemerkt het indexcijfer der lonen particulier-bedrijf per 1 juli 1971.

Artikel IX

Artikel IX beoogt buiten twijfel te stellen, dat de herziening per 1 januari 1972 of een eerdere datum van het in artikel 27, lid 5, van de A.O.W. bedoelde bedrag, waarover maximaal premie verschuldigd is, nog geschiedt aan de hand van de thans geldende bepalingen.

Artikel X

Artikel X houdt een overgangsbepaling in, waarmee rekening moet worden gehouden wanneer het nieuw voorgestelde artikel 27 van de A.O.W. tot herziening van het bedrag, waarover maximaal premie verschuldigd is, voor de eerste maal wordt toegepast. Dit zal dus zijn de eerste herziening welke – gelet op het bepaalde in artikel IX – ingaat op een na 1 januari 1972 gelegen datum.

In het normale geval zal de herziening per 1 januari 1972 plaatsvinden aan de hand van het huidige tweede lid van artikel 27 van de A.O.W. op basis van het indexcijfer der lonen particulier-bedrijf en overheid op 31 juli 1971. Dit indexcijfer is derhalve met betrekking tot de eerste herziening op grond van het nieuw voorgestelde artikel 27 „het indexcijfer, waarop de laatste herziening is gebaseerd”. Ten einde een juiste vergelijking mogelijk te maken van de indexcijfers die voor de bedoelde eerste herziening relevant zijn, wordt in artikel X

onder *a*, voorgesteld om er van uit te gaan dat de laatste herziening plaatsvond op basis van het indexcijfer particulier-bedrijf op 31 juli 1971.

In artikel X onder *b*, wordt rekening gehouden met de mogelijkheid, dat de laatste herziening van het bedrag, waarover maximaal premie verschuldigd is, op grond van het huidige derde en vijfde lid van artikel 27 van de A.O.W. gerelateerd wordt aan een indexcijfer der lonen particulier-bedrijf en overheid op een na 31 juli 1971 gelegen dag. Voorgesteld wordt bij de eerste herziening met ingang van een dag na 1 januari 1972 uit te gaan van het indexcijfer der lonen particulier-bedrijf op de dag, voorafgaande aan die, met ingang waarvan de bedoelde herziening ex artikel 27, derde en vijfde lid van de A.O.W. plaatsvond.

Artikel XI

In artikel XI wordt voorgesteld de uitkeringsbedragen van de A.W.W. ingaande 1 januari 1972 met 1 pct. te verhogen conform het in artikel III voorgestelde ten aanzien van de A.O.W.-pensioenen.

Verwezen moge worden naar het algemeen deel van deze memorie en naar de toelichting op laatstgenoemd artikel.

Artikel XII

Sub A. Verwezen moge worden naar de toelichting op artikel IV, onder A.

Sub B en C. De voorstellen, gedaan onder B en C tot wijziging van de A.W.W., zijn analoog aan die, vervat in artikel IV, onder B en C ten aanzien van de A.O.W. en behoeven derhalve geen nadere toelichting.

Sub D. Verwezen moge worden naar de toelichting op artikel IV, onder J.

Artikel XIII

De wet van 9 april 1959 (*Stb.* 140) houdt een anticumulatieregeling in voor de gevallen waarin sprake is van samenloop van een uitkering ingevolge de A.W.W. en een rente aan nagelaten betrekkingen ingevolge een der ingetrokken ongevallenwetten.

Globaal kan worden gezegd, dat de uitkering ingevolge de A.W.W. in mindering wordt gebracht op de uitkering ingevolge een ongevallenwet met inbegrip van de daarop verleende bijlagen. Ingevolge artikel 5 van genoemde wet wordt een verhoging van de A.W.W.-uitkering op grond van de indexeringsbepalingen van artikel 21 van de A.W.W. niet op de ongevalsuitkering in mindering gebracht.

Evenals bij vorige structurele verhogingen van de A.W.W.-uitkering wordt ook thans voorgesteld deze structurele verhoging buiten de aftrek te laten.

Zou dit niet geschieden dan zouden de desbetreffende nagelaten betrekkingen niet van de structurele verhoging kunnen profiteren.

Artikelen XIV en XV

In deze artikelen wordt met betrekking tot de A.W.W. hetzelfde voorgesteld als in de artikelen VI en VII ten aanzien van de A.O.W. Verwezen moge worden naar de toelichting op de laatstgenoemde artikelen.

Artikelen XVI t/m XXIV

Artikel XVI, onder A, vond reeds toelichting bij artikel IV, onder A.

Overigens worden in de artikelen XVI tot en met XXIV met betrekking tot wijziging van de in de Algemene Kinderbijslagwet, de Kinderbijslagwet voor loontrekkenden en de Kinderbijslagwet voor kleine zelfstandigen voorkomen aan-

passingsbepalingen analoge voorstellen gedaan als in voorgaande artikelen ten aanzien van de A.O.W. en de A.W.W.

Artikelen XXV t/m XXVII

Deze artikelen bevatten de voorstellen met betrekking tot wijziging van de aanpassingsbepalingen van de daglonen in de W.A.O.

Zoals blijkt uit het algemeen deel van deze memorie heeft de S.E.R. in zijn advies van 21 mei 1971 onder meer voorgesteld om het vijfde lid van het huidige artikel 15 van de W.A.O., waarin een afwijkende bepaling is opgenomen voor de aanpassing van daglonen, ten grondslag gelegd aan arbeidsongeschiktheidsuitkeringen, welke zijn aangevangen tussen de laatste en de voorlaatste herziening van de daglonen, te laten vervallen. De ondergetekenden hebben gemeend dit advies te moeten overnemen. Voorts bevat artikel XXV, onder B, een aanpassing van de redactie van artikel 63, eerste lid, van de W.A.O. aan het in artikel XXX, onder B, voorgestelde nieuwe artikel 9a van de Coördinatiewet Sociale Verzekering.

Artikelen XXVIII en XXIX

Nu wordt voorgesteld de huidige bepaling, neergelegd in artikel 15, lid 5, van de W.A.O. te laten vervallen, dienen ook de hierop betrekking hebbende bepalingen in de Wet overgangsregeling arbeidsongeschiktheidsverzekering en de Wet aanpassing daglonen Wet overgangsregeling arbeidsongeschiktheidsverzekering te vervallen.

Artikelen XXX t/m XXXIII

Het ligt voor de hand in de voorgenomen coördinatie van de aanpassingsbepalingen ter zake van de sociale verzekeringsuitkeringen en het minimumloon ook de in de Coördinatiewet Sociale Verzekering voorkomende bepalingen over de maximum daglonen voor de berekening van de premie en de uitkeringen voor de werknemersverzekeringen te betrekken.

Ter toelichting ten aanzien van artikel XXXIII in verbinding met het voorstel, opgenomen in artikel XXX, onder A, sub 1, moge het volgende worden opgemerkt.

Ingevolge het bepaalde in het huidige artikel 9a, twaalfde lid, van de Coördinatiewet Sociale Verzekering wordt bij een herziening van het maximum dagloon ingevolge deze wet, uitsluitend voor de berekening van de premies voor de werknemersverzekeringen, het aldus verkregen bedrag naar beneden op hele guldens afgerond en gaat de herziening eerst in op de eerste januari na de dagtekening van het *Staatsblad*, waarin de algemene maatregel van bestuur is geplaatst, waarbij het maximumdagloon is herzien.

Artikel XXXIII beoogt te voorkomen, dat het overeenkomstig artikel XXX, onder A, sub 1, per 1 januari 1972 geldende bedrag niet op hele guldens uitkomt en/of de publikatie van de vaststelling van dat bedrag niet vóór 1 januari 1972 heeft plaatsgevonden, als basis voor de premieheffing in 1972 dient.

Alsdan wordt voor de premieheffing voor het jaar 1972 het laatstelijk op grond van de thans geldende bepalingen als zodanig vastgestelde bedrag aangemerkt.

Artikel XXXIV

Lid 1. In het eerste lid van artikel 20 van de Ziekentoeslagwet (Z.F.W.) is het maximum inkomensbedrag voor toelating tot de bejaardenverzekering genoemd. Ingevolge het tweede lid van genoemd artikel wordt bedoeld bedrag bij algemene maatregel van bestuur verhoogd of verlaagd wanneer de A.O.W.-pensioenen ingevolge artikel 9 van de A.O.W. worden verhoogd of verlaagd en wel met het bedrag waarmee het gehuwdenpensioen wordt verhoogd of verlaagd.

Zoals ook in het verleden is geschied bij structurele verhogingen van het A.O.W.-pensioen wordt in het eerste lid van artikel XXXIV voorgesteld om het maximum inkomensbedrag, zoals dat laatstelijk is of wordt vastgesteld, per 1 januari 1972

te verhogen met het bedrag, waarmee het gehuwdenpensioen van de A.O.W. ingevolge artikel III van het onderhavige wetsvoorstel structureel zal worden verhoogd.

Lid 2. In artikel 25 van de Z.F.W. worden een aantal inkomensgrenzen genoemd welke bepalend zijn voor de hoogte van de voor de bejaardenverzekering verschuldigde premie. Ingevolge het tweede lid van artikel 20 van de Z.F.W. worden deze grenzen op dezelfde wijze aangepast als de in de toelichting op het tweede lid bedoelde toelatingsgrenzen.

Voorgesteld wordt derhalve de grensbedragen, zoals die laatstelijk zijn of zullen worden vastgesteld, eveneens per 1 januari 1972 te verhogen met het bedrag, waarmee het gehuwdenpensioen van de A.O.W. ingevolge artikel III van dit wetsontwerp zal worden verhoogd.

Artikel XXXV

Sub A. Voorgesteld wordt het in artikel 3, eerste lid, onder a, sub 1e, van de Z.F.W. genoemde bedrag van de loongrens voor de verplichte verzekering van f 17 050 te vervangen door het bedrag van de loongrens, zoals dat ingevolge de huidige bepalingen met ingang van 1 januari 1972 is of zal worden vastgesteld.

Sub B. Onder B wordt voorgesteld om artikel 3a van de Z.F.W., waarin de aanpassing geregeld is van de in artikel 3 vermelde loongrens voor de verplichte verzekering, in de voorgestelde coördinatie van de diverse aanpassingsbepalingen te betrekken. Een nadere toelichting blijkt na het voorafgaande overbodig.

Sub C. Onder 1 wordt voorgesteld de thans in artikel 20, eerste lid, van de Z.F.W. vermelde toelatingsgrens voor de bejaardenverzekering te vervangen door het bedrag, zoals dat overeenkomstig het voorgestelde in artikel XXXII, eerste lid, zal worden vastgesteld.

Punt 2 strekt ertoe om de in artikel 20 van de Z.F.W. thans voorkomende bepalingen tot aanpassing van de toelatingsgrens voor de bejaardenverzekering in de voorgestelde coördinatie van de diverse aanpassingsbepalingen te betrekken.

Sub D. De sub D, onder 1 en 2 gedane voorstellen hebben ten aanzien van de in artikel 25 van de Z.F.W. vermelde inkomensbedragen, welke bepalend zijn voor de voor de bejaardenverzekering verschuldigde premie, dezelfde strekking als de voorstellen onder C hebben met betrekking tot de inkomensgrens voor de toelating tot die verzekering.

Onder punt 3 wordt voorgesteld het bedrag van 40 mln. gulden, hetwelk thans in lid 7 van artikel 25 van de Z.F.W. wordt genoemd als bijdrage van het Rijk aan de bejaardenverzekering, te vervangen door het bedrag, zoals dat aan de hand van de thans geldende aanpassingsbepalingen met ingang van 1 januari 1972 is of zal worden vastgesteld.

Sub E. Artikel 25a van de Z.F.W. regelt de aanpassing aan het indexcijfer der lonen van de in artikel 25, zevende lid, van die wet opgenomen bijdrage van het Rijk aan de bejaardenverzekering.

Sub E wordt voorgesteld ook dit artikel in overeenstemming te brengen met de overigens voorgestelde wijziging van de aanpassingsbepalingen.

Artikel XXXVI

Het onder artikel XXXVI voorgestelde strekt ertoe zeker te stellen, dat het bedrag van de loongrens voor de toelating tot de verplichte ziekenfondsverzekering per 1 januari 1972 zal worden vastgesteld conform de thans geldende wettelijke bepalingen.

Artikel XXXVII

Dit artikel houdt een overgangsbepaling in voor de toepassing van het nieuw voorgestelde artikel 3a van de Z.F.W.

tot aanpassing van de voor de verplichte verzekering geldende loongrenzen.

Het voorstel is conform de voorstellen, gedaan in artikel X, met het oog op de eerste toepassing van het nieuwe artikel 27 van de A.O.W. tot aanpassing van het bedrag waarover maximaal premie wordt geheven.

Artikel XXXVIII

Ingevolge het eerste lid van artikel VI blijven de huidige bepalingen van de A.O.W. van toepassing indien de pensioenbedragen ingevolge die wet mochten worden herzien op basis van het indexcijfer der lonen op 31 oktober 1971, 30 november 1971 en 31 december 1971.

In het tweede lid van dat artikel wordt voorgesteld om een herziening van de pensioenbedragen per 1 januari 1972 aan de hand van de nieuw voorgestelde bepalingen achterwege te laten indien een herziening plaatsvindt op basis van een in de vorige volzin bedoeld indexcijfer.

Artikel XXXVIII beoogt om de thans in de artikelen 20 en 25 van de Z.F.W. neergelegde bepalingen tot aanpassing van de in die artikelen vermelde inkomensgrenzen van toepassing te verklaren ten aanzien van een herziening van die grenzen in verband met een herziening van de A.O.W.-pensioenen op basis van het indexcijfer op 31 oktober 1971, 30 november 1971 of 31 december 1971.

Artikel XXXIX

Artikel XXXIX stelt buiten twijfel, dat de herziening per 1 januari 1972 van het bedrag van de in artikel 25, zevende lid, van de Z.F.W. bedoelde bijdrage van het Rijk aan de bejaardenverzekering geschiedt aan de hand van de thans geldende bepalingen.

Artikel XL

Dit artikel houdt eenzelfde overgangsbepaling in ten aanzien van de eerste aanpassing van de bijdrage van het Rijk aan de bejaardenverzekering Z.F.W. op grond van de thans voorgestelde nieuwe bepalingen als artikel XXXVII bevat met betrekking tot de eerste herziening van de loongrenzen voor de verplichte ziekenfondsverzekering op grond van de nieuwe bepalingen.

Artikel XLI

Sub A. De wijziging van artikel 3, vierde lid, van de A.W.B.Z. is reeds toegelicht bij artikel IV, onder A.

Sub B. Ingevolge artikel 17 van de A.W.B.Z., zoals dat artikel thans luidt, verleent het Rijk per kalenderjaar een bijdrage aan het Algemeen Fonds Bijzondere Ziektekosten van f 475 mln. In het huidige artikel 19 van de A.W.B.Z. is de welvaartsvastheid van deze rijksbijdrage geregeld. Ingevolge het zevende lid van dit artikel blijven echter herzieningen van de rijksbijdrage achterwege, zolang een herziening zou leiden tot een verhoging van niet meer dan f 75 mln. Voor het jaar, waarin vorenbedoelde verhoging een bedrag van f 75 mln. voor het eerst overschrijdt, wordt de rijksbijdrage van f 475 mln., nadat deze is verhoogd overeenkomstig de normale aanpassingsregeling, verminderd met een bedrag van f 75 mln.

Zoals uit de schriftelijke en mondelinge parlementaire behandeling van het ontwerp-A.W.B.Z. blijkt, is het de bedoeling geweest een rijksbijdrage van f 400 mln. aan het Algemeen Fonds Bijzondere Ziektekosten te verstrekken en daarnaast een additionele rijksbijdrage van f 75 mln. te verlenen, welke moest worden gezien als een voorschot op de loonontwikkeling.

De rijksbijdrage van f 475 mln. is voor de jaren 1969 en 1970 ongewijzigd gebleven, aangezien toepassing van de normale welvaartsvastheidsbepalingen niet tot een verhoging van meer dan f 75 mln. zou hebben geleid. Dit was wel het geval

per 1 januari 1971. Een verhoging van het bedrag van f 475 mln. zou volgens de normale aanpassingsregeling n.l. hebben geleid tot een rijksbijdrage van f 582 mln. Gezien het bepaalde in het zevende lid van artikel 19 van de A.W.B.Z. is hierop een bedrag van f 75 mln. in mindering gebracht. Bij Koninklijk besluit van 9 december 1970 (*Stb.* 628) werd de rijksbijdrage derhalve voor het jaar 1971 vastgesteld op f 507 mln.

Zoals uit het voorgaande blijkt, is het de bedoeling geweest, dat, wanneer eenmaal het voorschot op de loonontwikkeling van f 75 mln. zou zijn ingelopen, dit bedrag bij de verdere herzieningen volgens de normale aanpassingsregeling buiten beschouwing zou worden gelaten.

Waar echter de huidige aanpassingsbepalingen ten aanzien van de vaststelling van het bedrag van de rijksbijdrage ter zake enige twijfel zouden kunnen oproepen en voorts de omstandigheid, dat nu het voorschot van f 75 mln. is ingelopen, een eenvoudiger regeling mogelijk is dan de thans bestaande, hebben de ondergetekenden het wenselijk geacht het bedrag van de rijksbijdrage aan het Algemeen Fonds Bijzondere Ziektekosten per 1 januari 1972 in de wet vast te leggen en daarop de aanpassingsmethodiek toe te passen.

Meerbedoelde rijksbijdrage is voor 1972 vastgesteld op f 579,5 mln. Dit bedrag is gevonden door het bedrag van f 475 mln. te verhogen met het procentuele verschil tussen het indexcijfer der lonen op 31 juli 1971 (361) en dat per 31 juli 1967 (262), waarna de uitkomst is verminderd met de meerbedoelde f 75 mln. De gebruikelijke afronding in aanmerking genomen leidt een en ander tot het bedrag van f 579,5 mln.

Sub C en D. Voorts wordt voorgesteld de in de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten voorkomende bepalingen over de bijdrage van het Rijk aan het Algemeen Fonds Bijzondere Ziektekosten en de bijdrage uit dit Fonds aan het Praeventiefonds te betrekken in de voorgenomen coördinatie van de aanpassingsbepalingen ter zake van de sociale verzekeringsuitkeringen en het minimumloon.

Artikel XLII

Zoals uit de toelichting op artikel XLI, sub B, blijkt, is het voorgestelde bedrag van de rijksbijdrage aan het Algemeen Fonds Bijzondere Ziektekosten gebaseerd op het indexcijfer der lonen per 31 juli 1971. Het ligt derhalve voor de hand, dat bij de eerstvolgende herziening van de rijksbijdrage deze bijdrage wordt geacht te corresponderen met het indexcijfer per 31 juli 1971 (particulier bedrijf).

Artikel XLIII

Dit artikel strekt ertoe zeker te stellen, dat het bedrag van de bijdrage uit het Algemeen Fonds Bijzondere Ziektekosten aan het Praeventiefonds per 1 januari 1972 zal worden vastgesteld conform de huidige bepalingen.

Artikelen XLIV, XLV en XLVI

Verwezen moge worden naar de bij artikel IV, onder A, gegeven toelichting op de wijziging van de analoge bepalingen in de volksverzekeringen.

Opgemerkt zij nog, dat de redactie van de eerste volzin van artikel 2, tweede lid, van de Wet op de inkomstenbelasting 1964, van artikel 2, tweede lid, van de Wet op de vermogensbelasting 1964 en van artikel 9, derde lid, van de Wet op de loonbelasting 1964 is aangepast aan de redactie van de overeenkomstige bepaling in artikel 3, vierde lid, van de volksverzekeringswetten.

Artikelen XLVII en XLVIII

Deze artikelen houden verband met de in het onderhavige ontwerp van wet voorgestelde wijzigingen van artikel 3, vierde lid, tweede volzin, van de volksverzekeringswetten en de over-

eenkomstige bepalingen van de belastingwetten. Verwezen moge worden naar de toelichting op artikel IV, onder A. In artikel XLIX, tweede lid, wordt voorgesteld met betrekking tot de volksverzekeringswetten aan bedoelde wijzigingen terugwerkende kracht te verlenen tot 1 januari 1965, met dien verstande, dat de wijziging van de betreffende A.W.B.Z.-bepaling terugwerkt tot 1 januari 1968.

Aan de overeenkomstige wijzigingen in de inkomstenbelasting en de vermogensbelasting is in artikel XLVII in feite eveneens terugwerkende kracht verleend, zij het uitsluitend ten gunste van de belastingplichtigen.

Voor de loonbelasting is zulks niet nodig omdat deze belasting voor de niet hier te lande wonende werknemers nooit gunstiger is dan voor de werknemers die wel hier wonen.

De uit de voorgestelde artikelen voortvloeiende teruggaven aan premie en belasting worden bij beschikking verleend.

Artikel XLIX

Het onderhavige artikel regelt het tijdstip van inwerkingtreding van het wetsontwerp.

Het ligt in de bedoeling de gecoördineerde aanpassingssystemen van de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag en de sociale verzekeringswetten te doen ingaan op 1 januari

1972. Het eerste lid houdt daarom die datum aan als hoofdregel voor de inwerkingtreding van de in het ontwerp van wet voorgestelde bepalingen. Het tweede lid bevat enige uitzonderingen op de in het eerste lid vervatte hoofdregel. Bij de in het tweede lid vermelde artikelen is reeds de reden vermeld, waarom het gewenst is de voorgestelde wijzigingen op een vroeger tijdstip te doen ingaan dan 1 januari 1972.

De Minister van Sociale Zaken,

BOERSMA.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken,

RIETKERK.

*De Minister van Volksgezondheid
en Milieuhygiëne,*

L. B. J. STUYT.

De Staatssecretaris van Financiën,

W. SCHOLTEN.